Turun Lyseon koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2026-2027

1. Tasa-arvolaki velvoittaa edistämään sukupuolten tasa-arvoa koulutuksessa

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa jokainen oppilas uskaltaa olla oma itsensä tuntien olonsa turvalliseksi. Tällaisessa koulussa oppilaat myös viihtyvät ja tuntevat suurempaa osallisuutta omaan kouluyhteisöönsä. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

(Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 ja 6 c §)

2. Turun Lyseon koulun toimintaympäristö ja tilat

Turun Lyseon koulu on yhtenäiskoulu, jossa on kaksi eri yksikkö (Runosmäki ja Pallivaha). Koulussa on oppilaita 1–9. luokilla, pienluokkia 1–6. luokilla, valmistavan opetuksen luokkia alakoulussa ja yläkoulussa. Lyseon koulu on hyvin monikulttuurinen koulu, jossa oppilaat puhuvat äidinkielenään yli 40 kieltä.

Tilat:

- Turun Lyseon koulun Runosmäen yksikkö toimii tällä hetkellä väistötiloissa; A, B ja C-parakeissa (Varusmestarintie 19, 20360 Turku) sekä väistökoulussa (entinen AKK, Kärsämäentie 11). Runosmäen yksikön oppilaat siirtyvät tiloista toisiin myös esimerkiksi liikunnan ja teknisen käsityön oppituntien (Rieskalähteen koulu) vuoksi.
- Tammikuussa 2027 toimintansa aloittaa Palli1 -niminen väistökoulutila osoitteessa Paltankatu 2. Tähän tilaan siirtyvät lähtökohtaisesti Kärsämäentie 11:ssa, Rieskalähteellä pidetyt tunnit sekä mahdollisia muita oppitunteja Runosmäen yksiköstä.
- Pallivahan yksikkö toimii perinteisessä koulurakennuksessa osoitteessa (Paltankatu 4, 20360 Turku).
- Molemmissa yksiköissä on selkeät opasteet eri tiloissa. Opasteiden tulee olla tarpeeksi isoja ja selkeälukuisia.
- Suihkutilojen yksityisyydensuojaan voidaan puuttua, antamalla oppilaille puitteiden mukaan mahdollisuus käydä suihkussa erikseen muiden jälkeen tai ennen.
- Koulussa pyritään huomioimaan esteettömyys, riittävä valaistus sekä koulutilojen akustiikka. Huomioon ottaen Turun Lyseon koulun eri yksiköiden rakenteista johtuvat haasteet yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.
- Varmistetaan koulun tiloissa riittävä valvonta

3. Tasa-arvosuunnitelman tavoitteet

- Opetuksella tuetaan yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden oppimista ja hyvinvointia (monipuoliset opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja verkostot).
- Opettajat eivät luokittele oppilaita sukupuolen, vamman tai etnisyyden perusteella tietynlaisiksi.
- Oppilaita ei ryhmitellä sukupuolen mukaan, ellei siihen ole erityistä perustetta (esimerkiksi suihkussa käynti).
- Koulussa käsitellään avoimesti sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä asioita.
- Oppimateriaaleissa huomioidaan erilaiset oppijat ja kielitaustat. Opettaja pitää huolta, että marginaalissa olevat oppilaat ovat myös huomioitu materiaaleissa (esim. kuvat).
- Opettajat kyseenalaistavat stereotyyppisiä sukupuolirooleja, työnjakoa, heteronormatiivisuutta ja yksipuolisia perhemalleja. Etnisyyden perusteella ei tehdä ennakko-oletuksia oppilaiden tulevaisuuden mahdollisuuksista.
- Opettajat tiedostavat omat ennakkoasenteensa ja aktiivisesti työskentelevät kohti tasa-arvoisempaa toimintaa
- Opettajat edellyttävät samoja asioita oppilailta esimerkiksi käytöksen suhteen sukupuolesta tai etnisestä taustasta riippumatta. Sukupuoli tai etnisyys ei vaikuta opintosuorituksien arviointiin.
- Oppilasta rohkaistaan myös perinteisesti sukupuolelleen tai kulttuuritaustalleen epätyypillisiin koulutus- ja työuravalintoihin. Kaikkia tulee kannustaa löytämään omat henkilökohtaiset vahvuutensa, kiinnostuksen kohteensa ja koulutus ja työuramahdollisuuksiin.

4. Toimenpiteet

Puhutaan, puututaan ja muututaan

- Puhutaan enemmän tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta luokissa ja opettajanhuoneessa. Koulun kaikkia käytäntöjä, toimintatapoja ja oppiaineistoja arvioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta.
- Huomioidaan mahdollisuuksien tasa-arvo; joissakin tilanteissa oppilas voi tarvita esimerkiksi apuvälineitä, enemmän tukea tai toisenlaisia toimintatapoja saavuttaakseen tasa-arvoisen aseman koulussa.

4.1 Opetussisällöt ja -käytänteet

Yhdenvertaisuuskyselyn mukaan on kehittämistä oppilaiden mahdollisuudessa vaikuttaa oppimateriaaleihin, työtapoihin sekä oman osaamisen osoittamiseen

- Luokissa ja kouluyhteisössä yhdenvertaisuutta edistetään aktiivisesti oppimateriaaleja, työtapoja ja yhteistyökumppaneita valittaessa
- Oppilaille annetaan mahdollisuus valita oppisisällöistä opetussuunnitelman rajoissa

- Oppilaat saavat päättää itse joistakin työtavoista, materiaaleista ja ajankäytöstä
- Oppilaille mahdollistetaan erilaisia tapoja osoittaa osaamistaan, etenkin niillä oppilailla, joiden äidinkieli on muu kuin suomi

4.2.Toimintakulttuuri

Koulussa jatketaan hyvinvointiteemaa edellisen vuoden tapaan. Etsitään keinoja oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja ongelmien ennaltaehkäisemiseksi. Oppilashuoltohenkilökunta toimii tiiviissä yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa.
Yhdenvertaisuuskyselyn tulosten mukaan kehittämistä löytyy oppilaiden mahdollisuudessa vaikuttaa omiin asioihin sekä koulun yhteisiin asioihin

4.3 Kodin ja koulun yhteistyö

- Koulu-kotiyhteistyö sekä viestintä on tehokasta sekä oikea-aikaista
- Syksyn alussa järjestettävissä huoltajailloissa käydään läpi mm. koulun säännöt, yhdenvertaisuussuunnitelma sekä turvallisuussuunnitelma
- Oppilaalle ja huoltajalle tarjotaan mahdollisuus keskusteluun opettajien kanssa tarpeen mukaan lukuvuoden aikana
- Turun Lyseon koulussa on paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria, joiden vanhemmilla ei ole sujuvaa suomen kielen taitoa. Viestinnän tulee olla selkokielistä ja mahdollisuuksien mukaan tarjolla useammalla kielellä

4.4 Oppilaiden osallisuus

- Kouluvuoden alussa oppilaille tiedotetaan yhteisesti koulun säännöistä, yhdenvertaisuussuunnitelmasta, yleisistä asioista ja käytännöistä sekä mahdollisuuksista vaikuttaa
- Opettajat kertovat oppilaille lukuvuoden alussa sekä aikana opetuksen tavoitteet
- Oppilaille annetaan mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin oppilaskuntatoiminnan kautta. Oppilaskunnan toimintaa arvioidaan vuosittain oppilaskunnan hallituksen laatimalla oppilaskyselyllä
- Oppilaskunnan hallituksen toiminta on suunniteltua ja tavoitteellista. Kaikki oppilaat saavat mahdollisuuden olla ehdolla oppilaskunnan hallituksen toiminnassa
- Kaikki oppilaat saavat tiedon mm. tukioppilastoiminnasta sekä Verso-oppilas-toiminnasta ja voivat osallistua siihen, mikäli oppilaan koulunkäynti antaa siihen mahdollisuuden

4.5 Koulun kyselyistä ja lomakkeista

- Kyselyissä on aina vähintään kolme vaihtoehtoa sukupuolta kysyttäessä: nainen, mies ja muu. Mielellään lisätään myös ”en halua määritellä/vastata” –vaihtoehto.
- Huomioidaan perheiden moninaisuus myös lomakkeissa eri tavoin, esimerkiksi käytetään termiä ”huoltaja”, tiedot ovat selkosuomella ja/tai saatavilla usealla eri kielellä.

4.6 Häirintä, syrjintä ja kiusaaminen

Turun Lyseon koulun oppilaille teetetyssä kiusaamiskyselyssä nousi esille oppilaiden kokemus kiusaamisesta ja siihen puuttumisen tärkeydestä.

- Koulussa on aktiivisesti käytössä häirinnän, syrjinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseviä materiaaleja (KiVa koulu, Verso, Fiilixissä, Huomaa Hyvä jne.)
- Opettajat ja ohjaajat puuttuvat havaitsemaansa tai heille tietoon tulleeseen kiusaamiseen

- Otetaan somemaailma huomioon ja tiedostetaan sen vaikutus oppilaisiin ja kiusaamistilanteisiin koulussa.
- Oppilailta kysellään säännöllisesti kuulumisia, jotta oppilas pystyy tarvittaessa kertomaan mahdollisesta häirinnästä, syrjinnästä tai kiusaamisesta
- Oppilaille painotetaan myös omaa vastuuta puuttumiseen; rohkaistaan puuttumaan kiusaamiseen sekä kertomaan siitä aikuiselle
- Oppilailla on oikeus koskemattomuuteen ja tieto omien kehollisten rajojen asettamisesta; kuinka lähelle toinen ihminen voi tulla, millainen kosketus on soveliasta
- Jokainen sitoutuu asialliseen viestintään. Kaikki vihapuhe ja muu asiaton käyttäytyminen on täysin kiellettyä ja siihen puututaan välittömästi
- Koulussa pidetään vuosittain oppilaille kiusaamiskysely, jonka tulosten pohjalta arvioidaan toimenpiteet häirintään, syrjintään ja kiusaamiseen puuttumiseksi

4.7 Sukupuolisensitiivisen toimintakulttuurin rakentaminen

Sukupuolisensitiivistä toimintakulttuuria rakennetaan toteuttamalla sukupuoli- ja tasa-arvotietoista opetusta ja ohjausta sekä toimintakulttuuria

- Koulun toimintakulttuuria kehitetään sukupuolitietoiseksi
- Sukupuoleen perustuvan ja/tai seksuaalinen häirinnän suhteen on täydellinen nollatoleranssi
- Oppilaat saavat olla omanlaisiaan ilman perinteisiä sukupuoliodotuksia
- Puretaan sukupuolittuneita ajattelu- ja vuorovaikutusmalleja sekä käytäntöjä
- Oppilaan kasvua ja sukupuoli-identiteetin rakentumista tuetaan silloinkin, kun oppilas on epävarma sukupuoli-identiteetistään tai kuuluu sukupuolivähemmistöön. Hänet ohjataan tarvittaessa oppilashuollon palveluihin
- Sukupuolen perusteella ei jaeta oppilaita tai muodosteta opetusryhmiä

5. Kehittämiskohteet

- Tarvitaan välineitä ja tiloja, jotka mahdollistavat myös vammaisten oppilaiden osallistumisen toimintaan. Tällä hetkellä Lyseon koulun Runosmäen yksikön tilat eivät ole esteettömät.

- Henkilökunnalle ja oppilaille tiedotetaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta säännöllisesti

- Säännölliset tasa-arvo- ja hyvinvointikyselyt koulussa

- Varataan riittävästi aikaa käsitellä yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä oppilaiden kanssa.

- Autetaan oppilaita tunnistamaan, mitkä ovat asioita, joihin he voivat vaikuttaa ja tuetaan oppilaiden mahdollisuuksia vaikuttaa.

6. Arviointi ja seuranta

- Jokainen opettaja seuraa tavoitteiden toteutumista oman oppilasryhmänsä kanssa tai oman oppiaineensa tunneilla.

- Syyslukukauden aikana käydään läpi, onko suunnitelma ajantasainen vai vaatiiko se päivittämistä. Samalla arvioidaan, kuinka hyvin suunnitelma toteutuu kouluarjessa.

- Oppilaiden kanssa aiheita käsitellään opettajan päättämänä ajankohtana ja oppilaskunnan hallituksen kokouksessa kerran lukuvuodessa.

7. Tiedottaminen

Suunnitelma tulee näkyviin koulun nettisivuille. Opettajat voivat tiedottaa suunnitelman olemassaolosta huoltajailloissa.

8. Vastuuhenkilöt

Turun Lyseon koulun kehitysryhmä vastaa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman ajantasaisuudesta ja seurannan toteuttamisesta.